

Практично йдеться про створення умов, шляхом залучення всіх вільних економічних резервів, для здійснення цивілізованої техніко-економічної модернізації виробництва, що орієнтовано на забезпечення економічно повного відтворювального циклу на розширеній основі.

Література

1. Кравченко С.И., Кладченко И.С. Исследование сущности инновационного потенциала // Научные труды Донецкого национального технического университета. Серия: экономическая. – Донецк, 2003. – С.88-96.
2. Гуревичов М. Рынок интеллектуальных продуктов Украины // Экономика Украины. - 1994. - №5. - С.30-38.
3. Науково-технічний потенціал України: стан, проблеми, перспективи розвитку. – К.: ЦДТН, 2000. – 50 с.

УДК 658.589:334.012(63+64)

М.М. Стоянова, к.э.н., Институт проблем рынка и
экономико-экологических исследований НАН Украины

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сучасний етап ринкової реформи настійно вимагає підвищення економічної ролі держави, цілеспрямованих зусиль щодо створення класу власників, які несуть повну відповідальність за раціональне використання ресурсів і зацікавлені у зростанні ефективності виробництва. Центральною ланкою при цьому є процес розвитку підприємництва, який у розвинених країнах є рушійною силою економічного зростання. Розвиток підприємництва в сучасних умовах практично неможливий без активного впровадження інноваційних факторів. Це пов'язано з необхідністю створення могутньої мережі малих підприємницьких структур, що може гнучко реагувати на актуальні потреби ринку, сприяти розвитку економіки країни і задовольняти соціально-економічні потреби населення.

Роль державної наукової політики у виборі і підтримці великих пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки буде зростати в міру ускладнення самої задачі, все більш тісного переплетення економічних, соціальних і політичних цілей науково-технічного прогресу, підвищення значущості непрямого державного регулювання в створенні сприятливих умов для підприємницької діяльності в науково-технічній сфері. Посилення партнерства держави і частки підприємницького сектора в реалізації державних програм дозволить широко використовувати ринкові механізми фінансування і управління в галузі розробки і впровадження інновацій.

Сьогодні однією з найважливіших умов створення конкурентоспроможних товарів і послуг у сфері підприємництва є інноваційна діяльність. Тільки масштабне впровадження інноваційних процесів у діяльність підприємницьких структур дозволить прискорити розвиток підприємницького сектора національної економіки як у кількісному, так і в якісному відношенні. Для нашої держави майже єдиним шляхом збереження високого рівня кваліфікованої робочої сили є інтенсивне стимулювання і державна підтримка інноваційного підприємництва [1].

Сьогодні очевидно, що в ході проведених в Україні реформ найбільшого руйнування зазнали сфери науки і наукомістких виробництв. І оскільки науково-технічна політика держави як така не була сформована, відбувся регрес науково-технічного потенціалу промисловості та інших галузей економіки. З огляду на дефіцитність бюджетів усіх рівнів, а також те, що фінансування наукової діяльності вимагає довгострокових інвестицій і, у той же час, є сферою високого ризику, в останні роки інвестиції у науково-інноваційну сферу в Україні зменшуються. Зниження фінансування наукової сфери призвело до скорочення наукових кадрів вищої кваліфікації. За останні 5 років Україну залишив 851 фахівець з науковим ступенем [2]. Похідною цього процесу з'явився недолік викладацьких кадрів у сфері освіти, що в усьому світі виконує функцію підготовки кадрів як для науки, так і для підприємницької діяльності, особливо інноваційної. При цьому розвиток недержавних (підприємницьких) освітніх організацій стримується такими головними факторами: наявність подвійних стандартів у регулюванні (з боку державних органів) діяльності державних і недержавних установ: неоднозначні підходи до умов ліцензування й акредитації, різний рівень соціального захисту викладачів і студентів тощо; відсутність адекватного правового забезпечення діяльності недержавних освітніх установ, тобто відсутність законів, які б регулювали їх діяльність як

специфічних суб'єктів підприємницької діяльності; різні підходи до оподаткування і розподілу державних ресурсів між навчальними закладами різних форм власності, що залежать від статусу і, навіть, від відсотка студентів, що навчаються за державним замовленням; розподіл і фінансування державного замовлення на підготовку фахівців у вищих навчальних закладах не відповідає загальним нормам державних замовлень, а, навпаки, здійснюється не на конкурсних основах, що враховували б якість навчання і ефективність використання ресурсів, а винятково базуючись на підпорядкуванні вузів. Проблемна ситуація з розвитком освіти і науки негативно вплинула і на інноваційну діяльність промислових підприємств. Більш того, питома вага інноваційної продукції в загальному обсязі промислового виробництва в Україні складає менше 7%, а інновації впроваджують ненабагато більше 14% промислових підприємств [2]. У структурі витрат підприємств проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт складає усього близько 8%, тобто втричі менше, ніж у 1990 р. Якщо у 1990 р. на 100 тис. чол. населення в Україні реєструвалося майже 35 винаходів, то сьогодні – усього близько 3. Причиною цього можна назвати надзвичайно високу ціну патентування винаходів, унаслідок чого не кожна інноваційна підприємницька структура здатна оплатити ці процеси. Тому в сфері науки і наукового обслуговування в Україні працює усього близько 5% підприємницьких структур, тобто в цій сфері реально діють не більше, ніж 1500 малих підприємств [2].

Однією з основних проблем у розвитку інноваційної діяльності в Україні є незабезпеченість фінансовими ресурсами. Основна частка фінансування в даний момент забезпечується за рахунок кредитів (56,5%), власних засобів підприємств (26,3%), а також закордонних інвестицій (14,2%). Хоча ще у 2000 р. картина була кардинально іншою: кредити (4,7%), власні засоби (40,2%), закордонні інвестиції (49,2%). Це можна пояснити загальним економічним зростанням, а також поліпшенням показників діяльності банківської системи [2].

Таким чином, технологічна і виробнича структура економіки України стає все менш ефективною і все більш відстає від найбільш розвинутих країн. На неї продовжують впливати дестабілізуючі фактори, дія яких стримує інноваційну діяльність підприємницьких структур (рис. 1).

Рис. 1. Фактори, що стримують інноваційну підприємницьку діяльність

У сучасних умовах необхідні якісні зміни механізму формування і реалізації державної науково-технічної політики. Як показали наші дослідження, вона має містити в собі елементи, пов'язані зі створенням зовнішнього і внутрішнього середовища для розвитку підприємництва в науково-технічній сфері, заохочення конкуренції, що набуває особливої актуальності в умовах глобалізації світової економіки.

Все вищевикладене дозволяє нам зробити висновок, що однією з найважливіших функцій держави в сучасних умовах має бути створення сприятливих умов для інноваційної діяльності

підприємницького сектора.

З цією метою мають використовуватися такі заходи економічної та інноваційної політики як: включення витрат на наукові дослідження і розробки, а також інноваційну продукцію в собівартість продукції підприємницьких структур; списання значної частини наукового устаткування по нормах прискореної амортизації; застосування системи адресних податкових пільг, націлених на постійне нарощування обсягу наукових витрат у великих підприємницьких структурах і залучення малого і середнього підприємництва до інноваційної діяльності в сфері нових технологій; пільгове кредитування науково-технічних розробок і часткове фінансування великих проектів на конкурсній основі; надання на пільгових умовах державного майна або землі для створення інноваційних підприємств, а також наукової інфраструктури в регіонах тощо.

Державна політика розвитку підприємництва при цьому визначає основні принципи, напрямки і форми економічного і правового управління розвитком інноваційного підприємництва з урахуванням державних інтересів і пріоритетів.

Формування сприятливого підприємницького середовища (тобто умов, в яких здійснюється інноваційна підприємницька діяльність) пропонується здійснювати в таких основних напрямках:

- удосконалення нормативно-правової бази, у тому числі оптимізація базових законів, що регулюють відносини в сфері інноваційної діяльності;
- удосконалення податкової і фінансово-кредитної політики, у тому числі впровадження системи податкових пільг для інноваційних підприємств;
- сприяння створенню інфраструктури розвитку інноваційного підприємництва;
- формування державної науково-технічної політики з метою сприяння впровадженню нових технологій;
- формування системи національних інформаційних ресурсів;
- розвиток системи страхування підприємницьких ризиків в інноваційній сфері тощо.

Якщо буде створено сприятливе зовнішнє середовище, зросте здатність вітчизняних підприємницьких структур вкладати кошти у здійснення інновацій, тобто почне працювати мультиплікативний ефект: більше інвестицій для впровадження інновацій → вища якість і нижча ціна на продукцію → зростаюча конкурентоспроможність → більший обсяг реалізації → зростаючі доходи → зростаючі інвестиції в інновації.

Література

1. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. - К.: Наукова думка, 2006. - 510 с.
2. Проект програми КМУ „Соціально-економічний розвиток України на 2007 р.”

УДК 330.322

С.В. Леонов, к.е.н., доцент, О.С. Грищенко, аспірант,
Українська академія банківського дела
Національного банку України

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ

Відповідно до концепції формування сучасної інвестиційної політики України, одним із основних інституційних інвесторів є банки. В умовах економічної нестабільності та недосконалого законодавства будь-який банк для успішного здійснення інвестиційних операцій обов'язково повинен розробити чітку, врегульовану внутрішню систему інвестиційного менеджменту, що дозволить запобігти або значно знизити ризик втрат за кредитно-інвестиційними операціями. Дослідження науково-методичних підходів до управління інвестиційною діяльністю банків спирається на наукові досягнення вітчизняних і зарубіжних учених. Але, виходячи з нових ринкових реалій інвестиційної діяльності фінансово-кредитних установ та інших суб'єктів господарювання, ціла низка аспектів потребує істотного удосконалення та доповнення.